

วิธีการขอคำรับรองยืนยันของลูกหนี้ในประเทศไทย

1. ระยะเวลาในการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้

ตามปกติ การสอบบัญชีผู้สอบบัญชีจะแบ่งการตรวจสอบออกเป็น 2 ช่วงคือ การตรวจสอบระหว่างปี (interim audit) และการตรวจสอบปลายปี (final audit) ผู้สอบบัญชีจะทำการขอคำรับรองยืนยันยอดในขณะตรวจสอบระหว่างปีเพราะถ้าจะทำการขอคำรับรองยืนยันยอดเมื่อไปตรวจตอนปลายปี ผู้สอบบัญชีจะได้รับคำตอบมาไม่ทันเพื่อที่จะรับรองงบการเงินหรือในกรณีที่ต้องส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดครั้งที่สองย่อมไม่มีเวลาเหลือพอเพียงที่จะส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอด และให้ลูกหนี้ตอบมา

การเลือกยอดลูกหนี้เพื่อขอคำรับรองยืนยันยอดนั้น ผู้สอบบัญชีจะพยายามเลือกยอดคงเหลือที่ใกล้วันสิ้นงวดบัญชีมากที่สุด ขณะเดียวกันก็ควรจะประมาณให้มีระยะเวลาเพียงพอ สำหรับการตอบยืนยันยอดจากลูกหนี้และผู้สอบบัญชีสามารถสรุปผลการขอคำรับรองยืนยันยอดไต่ถามการตรวจสอบปลายปี เหตุที่ต้องเลือกยอดคงเหลือใกล้วันสิ้นงวดมากที่สุด เนื่องจากจากผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นว่า ยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นงวดแสดงจำนวนที่ถูกต้องและเป็นหนี้ที่สามารถจัดเก็บได้เพียงใด ซึ่งตามสมควรจะเป็นแล้ว ยอดคงเหลือของลูกหนี้ที่ควรที่จะขอคำรับรองยืนยันยอดคือยอดคงเหลือ ณ วันสิ้นงวดบัญชี แต่ในทางปฏิบัติ ถ้าผู้สอบบัญชีใช้ยอดคงเหลือลูกหนี้ ณ วันสิ้นงวดส่งขอคำรับรองยืนยันยอด คำตอบที่จะได้รับย่อมไม่ทันเวลาดังกล่าวมาข้างตน ดังนั้นการเลือกยอดคงเหลือใกล้วันสิ้นงวดมากที่สุด จึงเป็นวิธีที่ผู้สอบบัญชีนิยมใช้ปฏิบัติกัน อนึ่งในบางครั้ง การตรวจสอบระหว่างปีได้กระทำทางจากวันสิ้นงวดบัญชีมาก ผู้สอบบัญชีจะยังไม่ส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดในขณะนั้น หากจะกลับไปบริษัทลูกค้าอีกครั้งหนึ่งตอนใกล้วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดโดยเฉพาะ

ส่วนระยะเวลาที่เหมาะสมของการขอคำรับรองยืนยันยอดที่ใช้ปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทย เช่น ถ้าวันสิ้นงวดบัญชีของบริษัทลูกค้าคือ วันที่ 31 ธันวาคม ยอดคงเหลือที่ควรที่จะขอคำรับรองยืนยันยอดควรจะเป็นยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ตุลาคม หรือ 30 พฤศจิกายน ซึ่ง

1. กรณีเป็นบริษัทขนาดเล็ก ผู้สอบบัญชีจะไปตรวจสอบปลายปีเพียงอย่างเดียว

ผู้สอบบัญชีจะประมาณระยะเวลาสำหรับการส่งขอคำรับรองยืนยันยอดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 รวมทั้งระยะเวลาการตอบของลูกหนี้ประมาณ 1 - 2 เดือน

2. จำนวนรายและวิธีการเลือกลูกหนี้ที่จะขอคำรับรองยืนยันยอด

เมื่อผู้สอบบัญชีเลือกยกคงเหลือ ณ วันใดวันหนึ่ง เพื่อส่งขอคำรับรองยืนยันยอดได้แล้ว ขั้นตอนมาคือ การเลือกลูกหนี้ที่จะขอคำรับรองยืนยันยอด และจำนวนรายลูกหนี้ที่จะขอคำรับรองยืนยันซึ่งจะมีมากน้อยขนาดไหนนั้นควรพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ความสำคัญของยอดลูกหนี้เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดและยอดขาย ผู้สอบบัญชีสามารถพิจารณาได้จากงบดุลของบริษัทลูกค้า แต่ถาบริษัทลูกค้ามิได้มีการปิดบัญชีทุกเดือน ทุก 3 เดือน หรือทุก 6 เดือน ผู้สอบบัญชีย่อมสามารถเปรียบเทียบยอดลูกหนี้กับยอดสินทรัพย์และหรือยอดขายได้จากบัญชีแยกประเภทสินทรัพย์และบัญชีขาย. / ^{พร้อม} ingsักถามจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกจำนวนลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอด

ข. การประเมินผลการควบคุมภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การควบคุมภายในเกี่ยวกับการขาย การให้ส่วนลดและการเก็บเงินจากลูกหนี้ การประเมินผลการควบคุมภายในนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดจำนวนรายลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอด ถ้าผู้สอบบัญชีประเมินแล้วเห็นว่า บริษัทลูกค้ามีการควบคุมภายในเกี่ยวกับการขาย การให้ส่วนลด และการเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่รัดกุม จำนวนรายลูกหนี้ที่จะต้องขอคำรับรองยืนยันยอดก็ควรจะมีปริมาณมากขึ้น แต่ถาจากผลการประเมินปรากฏว่า บริษัทมีการควบคุมภายในดีมาก จำนวนรายลูกหนี้ที่จะขอคำรับรองยืนยันยอดย่อมลดลง

ค. จำนวนรายลูกหนี้ทั้งหมด การส่งขอคำรับรองยืนยันยอดนั้น ถ้าลูกหนี้มีจำนวนมารายควยกัน จำนวนรายลูกหนี้ที่จะต้องขอคำรับรองยืนยันยอดมากขึ้นตามอัตราส่วน

ง. จำนวนลูกหนี้ที่ส่งขอคำรับรองยืนยันยอดและผลการตอบรับรับรองยืนยันยอดในปีก่อน ถ้าปีก่อนอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้ที่ตอบมาต่ำมาก ในปีปัจจุบันผู้สอบบัญชีควรเพิ่มจำนวนรายลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอดให้มากกว่าปีก่อน

จะเห็นได้ว่า จำนวนรายลูกหนี้ที่ผู้สอบบัญชีจะส่งขอคำรับรองยืนยันยอดจะมีจำนวนมากน้อยเท่าใดนั้น ผู้สอบบัญชีต้องพิจารณาปัจจัยทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นประกอบกัน

วิธีการเลือกลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอด

ก่อนที่จะทำการเลือกลูกหนี้ ผู้สอบบัญชีจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า ลูกหนี้ ณ วันที่ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอดได้มีการบันทึกไว้อย่างถูกต้อง ควบคู่การตรวจสอบรายละเอียดลูกหนี้กับบัญชีย่อยลูกหนี้และบัญชีคุมยอดลูกหนี้

ในทางปฏิบัติ วิธีการเลือกลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอดขึ้นอยู่กับ

1. วิจารณ์ญาณของผู้สอบบัญชี (Personal judgement) และ
2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random sampling)

วิจารณ์ญาณของผู้สอบบัญชี มีปัจจัยที่ต้องพิจารณาดังนี้

ก. ความสำคัญของรายการลูกหนี้ (materiality) หมายถึงความสำคัญของลูกหนี้แต่ละราย ในทางปฏิบัติ ผู้สอบบัญชีจะพิจารณาจำนวนเงินที่ลูกหนี้แต่ละรายเป็นหนี้อยู่มากน้อยเท่าใดเป็นหลัก โดยจะพยายามเลือกส่งลูกหนี้รายใหญ่เพราะถ้าลูกหนี้ที่เป็นหนี้อยู่มากแสดงยอดผิดไป ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อฐานะของกิจการมากกว่าลูกหนี้ที่เป็นหนี้ผู้น้อย

ข. รายการผิดปกติ (Unusual items) หมายถึงลูกหนี้ที่มียอดค้างอยู่นาน และลูกหนี้ที่มียอดทางค้านเครดิต ผู้สอบบัญชีควรเลือกลูกหนี้เหล่านี้เพื่อส่งขอคำรับรองยืนยันยอดควบคู่ โดยเฉพาะลูกหนี้ที่มียอดค้างนานและไม่ยอมตอบมาหรือตอบมาแต่ให้เหตุผลว่า การที่ตนไม่ยอมจ่ายเนื่องจากบริษัทขายสินค้าในราคาสูงเกินไป เช่นนี้ ผู้สอบบัญชีย่อมสามารถนำผลที่ได้รับไปประกอบการประเมินยอดสำรวจหนี้สูญเมื่อวันสิ้นงวดบัญชี

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้สอบบัญชีเลือกลูกหนี้ที่จะส่งขอคำรับรองยืนยันยอดโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ก็เพื่อให้ลูกหนี้ที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทน (representative) ที่ดีของลูกหนี้ที่มีอยู่ทั้งหมด โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินหรือรายการที่ค้างมานาน อย่างไรก็ตามวิธีการสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและใช้ปฏิบัติกันมากที่สุดคือ การแบ่งเป็นกลุ่มแล้วสุ่มตัวอย่าง (Stratified sampling) วิธีการนี้ผู้สอบบัญชีจะแบ่งลูกหนี้ออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งอาจแบ่งตามจำนวนเงิน เช่น 1 - 5000 บาท 5001 - 10000 บาท หรืออาจแบ่งลูกหนี้ตามเขต เช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง และ

ภาคใต้ เป็นต้น เมื่อแบ่งแยกลูกหนี้เป็นกลุ่มได้แล้ว ผู้สอบบัญชีก็จะเลือกลูกหนี้จากแต่ละกลุ่ม ภายวิธีสุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง

วิธีสุ่มตัวอย่างอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ปฏิบัติกัน คือการเลือกลูกหนี้ทุกรายที่ลงท้ายด้วย เลขโคเลขหนึ่งเป็นต้นว่า สิบ จากรายการลูกหนี้ทั้งหมด เช่น รายที่ 10 20 30 40 หรือเลือกลูกหนี้รายที่มีชื่อที่ขึ้นต้นด้วยอักษรเดียวกัน เช่น ก ข ค แต่วิธีนี้อาจไม่สะดวกในกรณีที่รายการลูกหนี้ทั้งหมดที่ผู้สอบบัญชีได้มามีใครระบุชื่อลูกหนี้ หากมี แต่เพียงรหัสประจำตัวของลูกหนี้เท่านั้น กรณีเป็นเช่นนี้ วิธีที่ผู้สอบบัญชีจะสามารถปฏิบัติ ได้ก็คือ เลือกลูกหนี้ที่มีรหัสขึ้นต้นหรือลงท้าย เลขโคเลขหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีควรให้ความสนใจลูกหนี้ที่มียอดคงเหลือเป็นศูนย์ (Nil balance) ถ้าลูกหนี้เหล่านี้มีใครรับเลือกออกมาควยวิธีการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาข้างตน ผู้สอบบัญชีก็ควร เลือกลูกหนี้เหล่านี้เพื่อส่งขอคำรับรองยืนยันยอดควย เหตุผลที่ผู้สอบบัญชีควรสนใจลูกหนี้ที่มี ยอดคงเป็นศูนย์ก็ เพราะการขอคำรับรองยืนยันยอดควยนี้ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการ ตรวจสอบลูกหนี้ คือลูกหนี้มีอยู่จริงและแสดงจำนวนที่ถูกต้อง การที่ลูกหนี้แสดงยอดเป็นศูนย์ อาจจะเนื่องมาจากการผ่านบัญชีผิดประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งอาจจะเนื่องมาจาก เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการขายและมีการบันทึกลูกหนี้ปลอมขึ้นมา เจ้าหน้าที่ที่ทุจริตอาจจะ พยายามชำระหนี้สินของลูกหนี้รายนั้นให้มียอดคงเป็นศูนย์ทุกสิ้นเดือน เพราะเขาใจว่าผู้สอบ บัญชีคงไม่สนใจรายการเหล่านี้ แต่กรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะบริษัทที่มีการควบคุมภายใน ไม่ดีเท่านั้น

3. ชนิดของการขอคำรับรองยืนยันยอดจากลูกหนี้

วิธีการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้กระทำโดยผู้สอบบัญชีจะขอให้บริษัทที่ผู้สอบบัญชี ตรวจสอบอยู่มีจดหมายถึงลูกหนี้ของตนขอให้ยืนยันยอดที่เป็นหนี้้อยู่ตามที่ระบุไว้ในจดหมายไป ยังผู้สอบบัญชีโดยตรง

การขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้แบ่งได้เป็น 2 วิธีคือ

วิธีหนึ่ง เป็นวิธีที่ผู้สอบบัญชีขอให้บริษัทมีจดหมายถึงลูกหนี้ขอให้ยืนยันว่าจำนวนหนี้ที่แจ้งอยู่ในจดหมายถูกต้องหรือไม่ (Positive Method) จดหมายนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นจดหมายของบริษัทถึงลูกหนี้ ขอความร่วมมือให้ลูกหนี้ตอบยืนยันยอดที่เป็นหนี้ไปยังผู้สอบบัญชีโดยตรง ตอนที่สองเป็นคำตอบสำหรับให้ลูกหนี้กรอกและลงชื่อรับรองส่งไปยังผู้สอบบัญชี วัตถุประสงค์ของวิธีการนี้ ต้องการให้ลูกหนี้ตอบไปยังผู้สอบบัญชีทุกรายไม่ว่ายอดที่เป็นหนี้จะถูกตองหรือไม่ถูกต้องหรือมีข้อทักท้วงก็ตาม

แบบขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ ชนิด Positive

ที่ วันที่
เรียน

โปรดแจ้งไปยัง.....ผู้สอบบัญชีของบริษัทว่า ท่านเป็นหนี้บริษัท ณ วันที่ และจำนวนตามที่ระบุไว้ข้างล่างนี้ถูกต้องแล้ว หรือมีข้อทักท้วงประการใดบ้าง บริษัทได้สอดส่องของปิดแสดตมภ์และจำหน่ายของตอบแนบมาควย และขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมืออย่างดี

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อบริษัทที่เป็นลูกค้า)

ที่
เรียนผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า หนี้ตามบัญชีของข้าพเจ้าเพียงสิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2516 จำนวน..... บาทนั้นถูกต้องแล้ว เว้นแต่ข้อทักท้วงข้างท้ายนี้

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อลูกหนี้)

ข้อทักท้วงไม่มี

วิธีที่สอง เป็นวิธีที่บริษัทมีเจตนาหมายถึงลูกหนี้แจ้งจำนวนหนี้ที่ค้างบริษัทอยู่ และให้ตอบไปยังผู้สอบบัญชี "เฉพาะกรณีไม่ถูกต้องหรือมีข้อทักท้วง" (Negative Method) คำรับรองยืนยันหนี้ชนิดนี้อาจใช้บรรยายประทับใบแจ้งยอดหนี้ หรือพิมพ์เป็นบัตรแนบติดกับใบแจ้งยอดหนี้ก็ได้

แบบขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ ชนิด Negative

โปรดตรวจสอบจำนวนที่ท่านเป็นหนี้ตามใบแจ้งยอดบัญชีที่แนบติดมาด้วย ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้อง โปรดชี้แจงข้อผิดพลาดหรือทักท้วงไปยังผู้สอบบัญชีของบริษัท

..... (หนังสือนี้ไม่ใช่ใบทวงหนี้)

การที่ผู้สอบบัญชีจะเลือกแบบขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ชนิด Positive หรือ Negative ขึ้นอยู่กับประเภทของลูกหนี้ จำนวนลูกหนี้และจำนวนเงินที่ลูกหนี้แต่ละรายเป็นหนี้อยู่ แต่การขอคำรับรองยืนยันแบบ Negative มีข้อบกพร่อง กล่าวคือ เมื่อลูกหนี้ไม่ตอบกลับมา ผู้สอบบัญชีไม่สามารถทราบได้ว่า เหตุที่ไม่ตอบเพราะจำนวนที่เป็นหนี้ถูกต้อง หรือเพราะว่าลูกหนี้ไม่สนใจที่จะตอบผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่ายอดลูกหนี้ถูกต้องตามที่แสดงไว้หรือไม่ ส่วนการขอคำรับรองยืนยันแบบ Positive นั้น ผู้สอบบัญชีจะมีหลักฐานยืนยันได้แน่นอนว่ายอดลูกหนี้ถูกต้องหรือไม่เมื่อลูกหนี้ตอบใบขอคำรับรองยืนยันยอดหนี้ซึ่งคำตอบของลูกหนี้ที่ส่งมา ผู้สอบบัญชีสามารถเก็บไว้เป็นกระดาะท้าวการได้

ชนิดของการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ในประเทศไทย แม้ว่าในทางทฤษฎีการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้จะแบ่งเป็น Positive method และ Negative method แต่ทางปฏิบัติในประเทศไทยผู้สอบบัญชีใช้แบบ Positive method เพราะเป็นวิธีที่ผู้สอบบัญชีจะได้รับคำตอบจากลูกหนี้ทุกรายไม่ว่ายอดหนี้ที่ทางบริษัทแจ้งไปยังลูกหนี้จะถูกต้องหรือไม่ก็ตาม กล่าวคือวิธีนี้ถ้ายอดหนี้ที่แจ้งไปถูกต้อง ลูกหนี้ก็จะตอบยืนยันว่าถูกต้อง ถ้ายอดหนี้ไม่ถูกต้องลูกหนี้ก็จะตอบทักท้วงว่าไม่ถูกต้อง ส่วนการที่ลูกหนี้ที่ได้รับแบบการขอคำรับรองยืนยันยอดแล้วตอบหรือไม่ตอบนั้นเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ดังนั้นวิธีนี้จึงเป็นที่นิยมใช้ในประเทศไทย

ด้วยกรณีได้รับคำตอบจากลูกหนี้ ผู้สอบบัญชีย่อมมีความมั่นใจว่า ยอดลูกหนี้เป็นยอดที่ถูกต้อง และเป็นลูกหนี้ที่มีอยู่จริง ซึ่งเป็นหลักฐานที่คืออย่างหนึ่งที่ผู้สอบบัญชีจะใช้ประกอบการแสดง ความเห็นในรายงานสอบบัญชีเกี่ยวกับงบการเงินของบริษัทที่ตรวจสอบอยู่ ส่วน Negative method นั้น ลูกหนี้จะตอบต่อเมื่อมีข้อหักทวง คือยอดที่ขอให้ยืนยันไม่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น การที่ลูกหนี้ไม่ตอบ ผู้สอบบัญชีจึงไม่ทราบว่าสาเหตุที่ลูกหนี้ไม่ตอบนั้นเป็นเพราะไม่สนใจที่จะ ตอบหรือเพราะยอดลูกหนี้ถูกต้อง ผู้สอบบัญชีจึงไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์ได้ว่ายอดลูกหนี้ถูกต้อง และมีอยู่ตามที่แสดงไว้หรือไม่ จึงเป็นการยากที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นอย่างมั่นใจใน รายงานสอบบัญชีเกี่ยวกับงบการเงิน เพราะขาดหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ เป็นที่ทราบกันว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้าขายปลีก มักไม่สนใจที่จะตอบคำรับรองยืนยันยอดหนี้ ผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้แบบ Positive

วิธีการขอคำรับรองยืนยันยอด

เมื่อผู้สอบบัญชีได้จำนวนลูกหนี้ที่จะส่งคำขอรับรองยืนยันยอดที่เป็นหนี้แล้วผู้สอบบัญชี ก็จะจัดทำหมายขอให้ลูกหนี้รับรองยืนยันยอดหนี้ จดหมายนี้ทำในนามบริษัทถึงลูกหนี้ โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของบริษัทลงนาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมุห์บัญชีบริษัท โดยขอให้ลูกหนี้ตอบยืนยัน ยอดหนี้ไปยังผู้สอบบัญชีโดยตรง ในจดหมายที่ส่งไปให้ลูกหนี้ ผู้สอบบัญชีจะแนบซองปิดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ไปยังผู้สอบบัญชีไว้ให้เรียบร้อย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกหนี้ในการตอบ คืนไปยังผู้สอบบัญชี

จดหมายขอคำรับรองยืนยันยอดหนี้ ควรจะทำได้ 2 ฉบับ เพราะถ้าลูกหนี้ไม่ตอบมา ภายในระยะเวลาที่ควรจะได้รับคำตอบ หลังจากที่ได้ส่งจดหมายขอคำรับรองยืนยันฉบับแรก ไปแล้ว โดยปกติประมาณ 2 อาทิตย์ ผู้สอบบัญชีควรส่งจดหมายขอคำรับรองยืนยันฉบับที่สอง ตามไป

การขอคำรับรองยืนยันยอดจากลูกหนี้ นั้น ผู้สอบบัญชีควรทำรายละเอียดของยอดหนี้ ว่าประกอบขึ้นด้วยใบกำกับสินค้าใดบ้าง แนบติดไปกับจดหมายขอคำรับรองยืนยันยอด เพื่อ สะดวกแก่ลูกหนี้ที่จะตอบรับรองยืนยัน

การจัดส่งจดหมายขอคำรับรองยืนยัน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การพิมพ์ใส่ซอง ตึกแสตมป์ ควร
จะเป็นหน้าที่ของผู้สอบบัญชี ถ้าในกรณีที่บริษัทลูกค้ารับภาระที่จะทำการจัดส่งจดหมายเอง
ผู้สอบบัญชีก็ควรควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงตัวเลขและจดหมาย
ขอคำรับรองยืนยันออกจากลูกหนี้ทุกฉบับ ควรลงทะเบียนเพื่อให้แน่ใจว่า ลูกหนี้ทุกรายจะได้
รับจดหมายขอคำรับรองยืนยันโดยไม่มี การสูญหาย

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง แบบขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้แบบหนึ่งในหลาย ๆ แบบที่
ใช้อยู่ในประเทศไทย และเป็นแบบ Positive

(หัวกระดาษของบริษัทลูกค้า)

.....
.....
.....
เรียน

วันที่

สำนักงานไพริชวอเตอร์ เฮาส์ แอนด์ โก ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท
กำลังตรวจสอบบัญชีของบริษัทอยู่ งานของผู้สอบบัญชีส่วนหนึ่งคือ การขอคำรับรองยืนยันบัญชี
ของท่านกับบริษัทสิ้นสุดเพียงวันที่

บริษัทได้ส่งใบแจ้งรายการบัญชีของบริษัท/ร้านท่านเพียงวันที่ หลังจาก
ท่านได้ตรวจสอบกับบัญชีและหลักฐานของท่านแล้ว ขอได้โปรดกรุณาเซ็นชื่อในช่องว่าง
ของคำรับรองนี้ แล้วส่งคืนไปยังสำนักงานไพริชวอเตอร์ เฮาส์ แอนด์ โก ตู้ ป.ณ. 800 พระนคร
โดยใส่ซองปิดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่แนบมา อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าท่านได้ชำระเงินที่
ค้างอยู่กับบริษัทเรียบร้อยแล้ว บริษัทก็ใคร่ขอให้ท่านเซ็นยืนยันพร้อมกับหมายเหตุว่าชำระเงิน
แล้วเมื่อวันที่ตามใบเสร็จรับเงิน ถ้ายอดตามใบแจ้งรายการบัญชีไม่ตรงกันตามที่ปรากฏใน
หลักฐานทางบัญชีของท่าน บริษัทขอให้ท่านกรุณาแจ้งรายการแตกต่างลงในด้านหลังของคำยืนยัน
และส่งคืนไปยังผู้สอบบัญชีของบริษัท

บริษัทขอเรียนให้ทราบว่า การขอคำรับรองยืนยันบัญชีนี้เป็นวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบบัญชีเพื่อรักษามลประโยชน์ทั้งของท่านและของบริษัท การชำระเงินให้กับบริษัทก็จ่ายตรงไปทางบริษัทตามปกติ

บริษัทขอขอบคุณและหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่าน

ขอแสดงความนับถือ

ไปรษณีย์ตรงเส้น

สมุห์บัญชี

สำนักงานไพรัชวอเตอร์เฮาส์แอนด์โก

ตู้ ป.ณ. 800

พระนคร

(ชื่อบริษัทลูกค้า)

ข้าพเจ้า/บริษัท ขอยืนยันว่ายอดเงินจำนวนบาท ที่เป็นลูกหนี้/เจ้าหนี้
บริษัท เมื่อวันที่ นั้น ถูกต้องแล้ว

ลงชื่อ

บริษัท, ร้านหรือเจ้าของบัญชี

ตำแหน่งในบริษัท/ร้าน

สำหรับลูกหนี้รายที่ส่งคำขอรับรองยืนยันยอดนั้น ผู้สอบบัญชีควรจะทำกระดาษทำการควบคุมการส่งคำขอรับรองยืนยันยอดจากลูกหนี้ทั้งหมด (Debtors' circularisation-Control list) หรือจะเรียกว่าใบสรุปยอดการขอคำรับรองยืนยัน แล้วกรอกรายชื่อลูกหนี้ รายชื่อลูกหนี้ พร้อมทั้งยอดคงเหลือที่ส่งคำขอรับรองยืนยัน

ภายหลังจากที่ได้อัดส่งจดหมายขอคำรับรองยืนยันยอด ฉบับที่ 2 ไปแล้วและถึงเวลาที่จะทำการสรุปผลการขอคำรับรองยืนยันยอดซึ่งโดยปกติจะทำในช่วงของการตรวจสอบปลายปี (Final Audit) ผู้สอบบัญชีจะนำคำตอบที่ได้รับจากลูกหนี้ทั้งหมดมาแบ่งแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ คำตอบยอดถูกต้อง คำตอบยอดไม่ถูกต้อง และไม่สามารถจะยืนยันยอดได้ แล้วรอกลงในใบสรุปยอดการขอคำรับรองยืนยัน ดังตัวอย่างที่แสดงไว้ในหน้า 53

สำหรับคำตอบยอดไม่ถูกต้องนั้น ผู้สอบบัญชีจะต้องทำการตรวจสอบเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้ยอดไม่ตรงกัน ระหว่างบัญชีของบริษัทลูกค้า และของลูกหนี้แล้วทำการกระทบยอดหาสาเหตุที่ทำให้ยอดไม่ตรงกันซึ่งอาจเนื่องจาก สินค้าอยู่ระหว่างทาง ลูกหนี้ยังไม่ได้บันทึกรายการซื้อ เงินชำระหนี้อยู่ระหว่างทาง และอื่น ๆ

นอกจากนี้ ลูกหนี้บางรายตอบมาว่า ตนไม่สามารถยืนยันยอดได้ อาจเนื่องจากการใช้ระบบใบสำคัญส่งจ่าย หรือไม่ได้จดบันทึกรายการทางบัญชี ตลอดระยะเวลาที่มีรายการเกิดขึ้น ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีแนบบประกอบรายการไปพร้อมจดหมายขอคำรับรองยืนยันแล้ว ผู้สอบบัญชีอาจส่งจดหมายขอคำรับรองยืนยันฉบับที่ 2 ไปพร้อมทั้งขอให้ลูกหนี้ยืนยันรายการต่าง ๆ แต่ละรายการในงบประกอบที่แนบไปด้วย

สำหรับลูกหนี้รายที่ไม่ตอบคำขอรับรองยืนยันยอดนั้น ผู้สอบบัญชีควรรู้วิธีการตรวจสอบอื่นเพื่อให้แน่ใจว่า ลูกหนี้มีตัวตนอยู่จริง และแสดงจำนวนที่ถูกต้องซึ่งจะได้อธิบายละเอียดในบทที่ 4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในสรุปยอดการขอคำรับรองยืนยันยอดจากลูกหนี้
 ยอดลูกหนี้คงเหลือ ณ. วันที่ 31 ธันวาคม 25....

เลขที่	เลขที่บ/ช	ชื่อลูกหนี้	ยอดकुล 31/12/25... บาท	คำตอบไ้รับ			ไม่ไ้รับคำตอบ				หมายเหตุ	
				ยอดถูกตอง	ยอดไมถูกตอง	ไมสามารถยืนยันยอดไ้	จำนวนเงิน	วิธีการตรวจสอบ				
								1	2	3		4

หมายเหตุ ส่งคำขอรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ครั้งที่ 1 วันที่ 13 มี.ค. 25....
 ครั้งที่ 2 วันที่ 30 มี.ค. 25....

วิธีการตรวจสอบ :

1. ตรวจสอบว่า ลูกหนี้มีอยู่จริง
2. ตรวจสอบยอดकुลว่าประกอบด้วยรายการใดบ้าง
3. ตรวจสอบกับเอกสารการซื้อขาย
4. ตรวจสอบการชำระเงิน

นอกจากใบสรุปยอดการขอคำรับรองยืนยันจากลูกหนี้แล้ว ผู้สอบบัญชียังต้องทำใบสรุปผลจากการขอคำรับรองยืนยันยอดจากลูกหนี้ โดยแสดงจำนวนรายและจำนวนเงินของลูกหนี้ที่ส่งคำขอรับรองยืนยันยอด และคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของลูกหนี้ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำนวนลูกหนี้ที่ตอบกลับมา คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละเท่าใดของจำนวนลูกหนี้ที่ส่งคำขอรับรองยืนยันยอดทั้งหมด นอกจากนี้คำตอบที่ได้รับจากลูกหนี้ยังแยกเป็นคำตอบยอดถูกต้อง คำตอบยอดไม่ถูกต้อง และไม่สามารถจะตอบยืนยันได้ ซึ่งจะต้องคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของลูกหนี้ที่ส่งคำขอรับรองยืนยันยอดทั้งหมด สำหรับจำนวนรายและจำนวนเงินที่ไม่ได้รับคำตอบจากลูกหนี้ ผู้สอบบัญชีจะต้องจดบันทึก และคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนลูกหนี้ทั้งหมดด้วย ดังตัวอย่างใบสรุปผลการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ข้างล่างนี้

สรุป ผลการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้

ณ. วันที่

ลูกคา
ง

	ลูกหนี้			
	จำนวนราย	%	จำนวนเงิน	%
คำตอบยอดถูกต้อง				
คำตอบยอดไม่ถูกต้อง				
ไม่สามารถยืนยันยอดได้				
รวมคำตอบที่ได้รับ				
ไม่ได้รับคำตอบ				
จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด				
จำนวนลูกหนี้ที่ไม่ขอยืนยันยอด				
ลูกหนี้รวม				

หมายเหตุ ;

4. สรุป ผลการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ในประเทศไทย ก่อนที่จะจัดเก็บตัวเลข ผลการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้ ผู้เขียนได้วางแผนไว้ว่าจะจัดเก็บตามประเภทของลูกหนี้ ตามที่แยกไว้ในบทที่ 4 เมื่อทำการจัดเก็บปรากฏว่าไม่สามารถจัดเก็บได้ เพราะสำนักงานสอบบัญชีจะบันทึกเฉพาะชื่อและที่อยู่ของลูกหนี้เท่านั้น มิได้ระบุลักษณะธุรกิจของลูกหนี้ไว้ด้วย ขณะเดียวกัน บางบริษัทมีลูกหนี้มากมายหลายประเภทจนแยกไม่ออกว่ามีประเภทใดบ้าง จึงต้องทำการจัดเก็บตามประเภทการค้าของบริษัทลูกค้า ตามประมวลรัษฎากรดังนี้ คือ

1. การขายของ โดแก ผู้ผลิต ผู้ขายส่ง และผู้ขายปลีก เป็นต้น
2. การรับจ้างทำของ โดแก การก่อสร้าง การโฆษณา เป็นต้น
3. การโรงแรม โดแก ธุรกิจโรงแรมต่าง ๆ
4. การธนาคารและการเงิน โดแก ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทการเงิน
5. การประกันภัย โดแก ธุรกิจประกันวินาศภัย และประกันชีวิต
6. อื่น ๆ โดแก ธุรกิจที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดประเภทหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ตัวอย่าง เช่น ธุรกิจหนังสือพิมพ์ ธุรกิจเครื่องสำอาง (Computer) ธุรกิจซ่อมเครื่องบิน และรับขนของ เป็นต้น

รายละเอียดในตารางนั้น จำนวนลูกหนี้ที่ผู้สอบบัญชีส่งใบขอคำรับรองยืนยันหนี้ จะเท่ากับ 100% กล่าวคือ จำนวนรายลูกหนี้ที่ส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดเท่ากับ 100% และจำนวนมูลค่าของลูกหนี้ที่ส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดนั้นก็เท่ากับ 100% เช่นเดียวกัน

อนึ่ง การจัดเก็บข้อมูลนี้ ผู้เขียนสามารถจัดเก็บเพียง 3 ปีเท่านั้น ข้อมูลก่อนปี พ.ศ. 2514 มิได้มีการจัดสรุปไว้ ไม่สามารถที่จะจัดรวบรวมได้

ส่วนคำตอบที่ผู้สอบบัญชีได้รับจากลูกหนี้ของบริษัทนั้น แยกได้เป็น 3 ประเภทคือ ประเภทแรกคำตอบยอดถูกต้อง หมายถึงคำตอบที่ลูกหนี้ตอบยืนยันว่ายอดที่ผู้สอบบัญชีแจ้งไว้ในใบขอคำรับรองยืนยันยอดนั้นถูกต้อง รวมทั้งคำตอบที่ลูกหนี้แจ้งมาไม่ตรงกับยอดที่ผู้สอบบัญชีขอคำรับรองยืนยัน แต่ภายหลังที่ผู้สอบบัญชีได้กระหนาบยอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง สาเหตุที่ยอดที่ลูกหนี้ตอบมาไม่ตรงกับยอดที่ผู้สอบบัญชีขอคำรับรองยืนยันอาจเนื่องมาจากพวกการระหวางทาง เช่น ดินค้าระหวางทาง เงินสครระหวางทาง ฯลฯ คำตอบประเภทที่สอง คือ คำตอบยอดไม่ถูกต้อง หมายถึงคำตอบที่ลูกหนี้แจ้งมาไม่ตรงกับยอดที่ผู้สอบบัญชีขอคำรับรองยืนยัน และไม่สามารถกระหนาบยอดให้ตรงกันได้ และคำตอบประเภทที่สามคือ ไม่สามารถยืนยันยอดได้ หมายถึงคำตอบ

ลูกหนี้ไม่สามารถตอบยืนยันยอดที่เป็นหนี้ได้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากการที่ลูกหนี้ใช้ระบบบัญชีใบสำคัญสั่งจ่าย (Voucher payable system) หรือลูกหนี้ยังไม่ได้บันทึกรายการ หรือลงรายการบัญชีล่าช้าต่อไปนี้เป็นผลการขอคำรับรองยืนยันยอดลูกหนี้แยกตามประเภทการค้า

ตาราง 3 - 1 ประเภทการขายของ

	อัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. คำตอบยอดถูกต้อง	12.7	12.5	15.1	13.4	24.9	12.3	21.2	19.5
2. คำตอบยอดไม่ถูกต้อง	2.1	1.7	3.1	2.4	1.4	2.4	3.8	2.5
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	-	1.4	0.8	0.7	-	1.4	0.9	0.8
4. รวมคำตอบได้รับ	14.8	15.6	19.0	16.5	26.3	16.1	25.9	22.8
5. จำนวนที่ไม่ได้รับตอบ	85.2	84.4	81.0	83.5	73.7	83.9	74.1	77.2
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานโทรศัพท์เอช แอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ : 25 บริษัท

จากตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนรายลูกหนี้ที่ตอบยืนยันยอดมาโดยเฉลี่ยจะเท่ากับ 16.5% และเมื่อคิดเป็นมูลค่าของลูกหนี้โดยเฉลี่ยประมาณ 22.8% การที่อัตราส่วนร้อยละของลูกหนี้ที่ตอบมาเมื่อคิดจากมูลค่ามีอัตราส่วนสูงกว่าจำนวนรายลูกหนี้ก็เนื่องมาจากลูกหนี้ที่ตอบมาเป็นลูกหนี้รายใหญ่ คือเป็นหนี้ใหญ่มาก ส่วนลูกหนี้ที่ไม่ตอบเป็นลูกหนี้รายย่อย เมื่อคิดเทียบเป็นอัตราส่วนแล้ว อัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้จึงสูงกว่าอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้

มีข้อสงสัยเกี่ยวกับ ลูกหนี้ของธุรกิจประเภทการขายของ ตอบใบขอคำรับรองยืนยัน ยอดลูกหนี้ในอัตราส่วนค่อนข้างต่ำ ไม่ว่าจะคิดจากจำนวนรายลูกหนี้หรือคิดจากมูลค่าของลูกหนี้ สาเหตุใหญ่มาจากลูกหนี้ของธุรกิจประเภทการขายของส่วนมากเป็นร้านค้าคนจีน บุคคลธรรมดา-ค้าซื้อสินค้ามาขนส่ง และจำนวนไม่น้อยเป็นองค์การรัฐบาล ลูกหนี้เหล่านี้ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดไม่ตอบ (รายละเอียดเหตุผลในตอนที่ 4)

ตาราง 3 - 2 ประเภทรับจ้างทำของ

	อัตราส่วนร้อยละของ จำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของ มูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. คำตอบยอดถูกต้อง	39.6	31.6	58.5	43.2	29.5	29.3	49.9	36.2
2. คำตอบยอดไม่ถูกต้อง	2.3	9.2	5.7	5.8	1.8	9.0	3.7	4.9
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	-	-	-	-	-	-	-	-
4. รวมคำตอบที่ได้รับ	41.9	40.8	64.2	49.0	31.3	38.3	53.6	41.1
5. จำนวนที่ ได้รับตอบ	58.1	59.2	35.8	51.0	68.7	61.7	46.4	58.9
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานพรอเซอเตอร์เฮาส์แอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ : 8 บริษัท

ส่วนใหญ่ของธุรกิจประเภทรับจ้างทำของประกอบด้วย บริษัทโฆษณา และบริษัทก่อสร้าง ลูกหนี้ของบริษัทโฆษณาโดยมากเป็นบริษัทขนาดใหญ่ เช่น บริษัท เคนอากาศไทย บริษัท ดีเวอร์-บราเคอร์ และบริษัท คอลเกตปาล์มโอดอล์ฟ เป็นต้น บริษัทเหล่านี้มีระบบบัญชีและการจัดบันทึกดี ประกอบกับมีรายการน้อย กล่าวคือ บริษัทโฆษณาจะส่งใบกำกับสินค้า (invoice) มาเรียกเก็บเงินประมาณ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ในแต่ละงวดบัญชีจึงมีรายการอยู่เพียงไม่กี่รายการ ผู้สอบบัญชีขอคำรับรองยืนยันยอดหนี้จึงมักได้รับคำตอบมาเป็นส่วนมาก

ด้านบริษัทก่อสร้าง ลูกหนี้จะเป็นรายการที่สำคัญ และแต่ละรายเป็นหนี้จำนวนมาก ผู้สอบบัญชีมักจะไม่ได้รับตอบยืนยันยอดหนี้ ด้วยส่วนราชการใช้ระบบฎีกา (รายละเอียดอยู่ในหัวข้อลูกหนี้หน่วยราชการ ในบทที่ 4) แต่มีใ้ค้หมายความว่าลูกหนี้ที่เป็นหน่วยราชการจะไม่ตอบมาทั้งหมด มีบางรายที่ตอบมา แต่เป็นอัตราส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนลูกหนี้ที่ส่งใบขอคำรับรองยืนยันยอดหนี้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าลูกหนี้ของบริษัทก่อสร้างจะตอบมาน้อย แต่ลูกหนี้ของธุรกิจโฆษณาตอบมา มาก จึงยังทำให้อัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้ที่ตอบมามีอัตราสูง คือ เฉลี่ยประมาณ 49% และเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้โดยเฉลี่ยประมาณ 41% ที่เป็นเช่นนี้ก็ด้วยเหตุที่กล่าวมา คือ ลูกหนี้ที่ตอบมาเป็นหนี้้น้อยกว่าลูกหนี้ที่มีได้ตอบมา

ตาราง 3 - 3 ประเภทโรงแรม

	อัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. ค่าตอบยอดถูกต้อง	11.8	23.5	24.6	20.0	3.9	7.7	15.0	8.9
2. ค่าตอบยอดไม่ถูกต้อง	11.7	-	8.8	6.8	5.4	-	13.3	6.2
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	-	-	1.7	.6	-	-	0.8	0.3
4. รวมค่าตอบได้รับ	23.5	23.5	35.1	27.4	9.3	7.7	29.1	15.4
5. จำนวนที่ไม่ได้รับตอบ	76.5	76.5	64.9	72.6	90.7	92.3	70.9	84.6
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานพรชัวเตอร์เอสแอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ 2 บริษัท

ธุรกิจโรงแรมในที่นี้หมายถึงธุรกิจโรงแรมชั้นหนึ่งเท่านั้น เช่น โรงแรมสยาม - อินเทอร์เน็ตคอนติเนนตัล โรงแรมอินทรา เป็นต้น ลูกหนี้ของธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่เป็นบริษัทท่องเที่ยว ซึ่งไม่ค่อยตอบ สาเหตุ เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้มีระบบบัญชีไม่ดี และไม่สนใจที่จะตอบลูกหนี้ที่ตอบมาเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 27

เท่านั้น และเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้ก็ยังมีอัตราส่วนต่ำลงไปอีก กล่าวคือ เฉลี่ยเพียง 15% เท่านั้น หมายความว่า ลูกหนี้ที่ตอบมาส่วนมากเป็นลูกหนี้รายย่อย

ตาราง 3 - 4 ประเภทการธนาคารและบริษัทการเงิน

	อัตราส่วนร้อยละของ จำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของ มูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. ค่าตอบยอดถูกต้อง	87.5	68.3	95.2	83.7	68.4	78.1	95.3	80.6
2. ค่าตอบยอดไม่ถูกต้อง	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	-	-	-	-	-	-	-	-
4. รวมค่าตอบได้รับ	87.5	68.3	95.2	83.7	68.4	78.1	95.3	80.6
5. จำนวนที่ไม่ได้รับตอบ	12.5	31.7	4.8	16.3	31.6	21.9	4.7	19.4
6. จำนวนลูกหนี้ที่ยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานโทรศัทพ์เคอร์เฮาส์แอนคโกล

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ 4 บริษัท

ลูกหนี้ของธุรกิจการธนาคารและการเงิน เป็นลูกหนี้ที่ตอบรับรองยืนยันยอดหนี้แก่ผู้สอบบัญชีมากที่สุด ทั้งนี้ หมายถึงลูกหนี้เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชีเท่านั้น ไม่รวมลูกหนี้เช่าซื้อ (hirepurchase) เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้โดยเฉลี่ยจะสูงถึง 84% และคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของมูลค่าลูกหนี้โดยเฉลี่ยจะสูงถึง 81% การที่อัตราส่วนที่ตอบมาสูงน่าพอใจเช่นนี้ เนื่องจากธนาคารและธุรกิจการเงินจะส่งรายงาน (statement) ให้แก่ลูกหนี้ทุกเดือน ขณะเดียวกันลูกหนี้จะกระตือรือร้นที่จะตอบตามที่บริษัทธนาคารหรือบริษัทการเงินอยู่เสมอ ประกอบกับผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่ส่งลูกหนี้รายใหญ่ ผู้สอบบัญชีจึงได้รับตอบมามากด้วย ลูกหนี้มีข้อมูลเรียบร้อยที่ตอบอยู่แล้ว

ตาราง 3 - 5 ประเภทการประกันภัย

	อัตราส่วนร้อยละของ จำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของ มูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. ค่าตอบยอดถูกต้อง	28.8	40.7	41.7	37.0	31.0	50.2	57.7	46.3
2. ค่าตอบยอดไม่ถูกต้อง	1.7	8.5	3.5	4.6	0.3	8.5	7.9	5.6
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	1.7	4.2	-	2.0	1.8	0.7	-	0.8
4. รวมค่าตอบได้รับ	32.2	53.4	45.2	43.6	33.1	59.4	65.6	52.7
5. จำนวนที่ไม่ได้รับตอบ	67.8	46.6	54.8	56.4	66.9	40.6	34.4	47.3
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานไฟรชวอเตอร์เฮาส์แอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ : 6 บริษัท

การประกันภัยนี้รวมการประกันชีวิตและประกันวินาศภัย ลูกหนี้ของการประกันภัยในที่นี้หมายถึงลูกหนี้ค่าเบี้ยประกันภัยค้างรับเท่านั้น ซึ่งมีทั้งบุคคลธรรมดาและธุรกิจ อัตราส่วนของลูกหนี้ที่ตอบมา เมื่อเทียบจากจำนวนรายลูกหนี้โดยเฉลี่ยประมาณ 44% และเมื่อเทียบเป็นร้อยละของมูลค่าลูกหนี้โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 53

ตาราง 3 - 6 ประเภทอื่น ๆ

	อัตราส่วนร้อยละของ จำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของ มูลค่าลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. ค่าตอบยอดถูกต้อง	24.7	25.0	28.5	26.0	8.9	9.7	15.9	11.5
2. ค่าตอบยอดไม่ถูกต้อง	1.5	0.7	4.9	2.4	0.6	0.2	1.8	0.9
3. ไม่สามารถยืนยันยอดได้	1.0	2.3	0.6	1.3	0.2	3.5	0.5	1.4
4. รวมค่าตอบได้รับ	27.2	28.0	34.0	29.7	9.7	13.4	18.2	13.8
5. จำนวนที่ไม่ได้รับตอบ	72.8	72.0	66.0	70.3	90.3	86.6	81.8	86.2
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอยืนยันยอด	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานไฟรชวอเตอร์เฮาส์แอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ 10 บริษัท

ข้อมูลจากตารางข้างต้น เป็นข้อมูลของธุรกิจประเภทที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดประเภทหนึ่งใน 5 ประเภทข้างต้นได้ ผลที่ผู้สอบบัญชีได้รับคอบยืนยันนอกจากลูกหนี้ของธุรกิจเหล่านี้อัตราส่วนยังคงต่ำอยู่ เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้โดยเฉลี่ยเพียง 30% และถ้าเทียบเป็นอัตราส่วนของมุลคาลูกหนี้แล้ว ผลเฉลี่ยจะเหลือเพียงร้อยละ 14 เท่านั้น เพราะลูกหนี้ที่คอบมาส่วนมากเป็นลูกหนี้รายย่อย

ตาราง 3 - 7 สรุปธุรกิจทุกประเภท

	อัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายลูกหนี้				อัตราส่วนร้อยละของมุลคาลูกหนี้			
	2514	2515	2516	เฉลี่ย	2514	2515	2516	เฉลี่ย
1. คำคอบขอกถูกคอง	34.2	33.6	43.9	37.2	27.8	31.2	42.5	33.8
2. คำคอบขอกไม่ถูกคอง	3.2	3.4	4.3	3.6	1.6	3.4	5.1	3.4
3. ไม่สามารถยืนยันคอบได้	0.4	1.3	0.6	0.8	0.3	0.9	0.4	0.5
4. รวมคำคอบได้รับ	37.8	38.3	48.8	41.6	29.7	35.5	48.0	37.7
5. จำนวนที่ไม่ได้รับคอบ	62.2	61.7	51.2	58.4	70.3	64.5	52.0	62.3
6. จำนวนลูกหนี้ที่ขอบยืนยันคอบ	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

ที่มา : สำนักงานไพรัชวอเตอร์เฮาส์แอนด์โก

จำนวนบริษัทที่จัดเก็บ 55 บริษัท

จากตาราง 3 - 7 จะเห็นว่าแมผลที่ผู้สอบบัญชีได้รับคำคอบยืนยันนอกนี้จากลูกหนี้ของธุรกิจทุกประเภทที่กล่าวมาไม่สูงมากจนเป็นที่น่าพอใจก็ตาม แต่ผลที่ได้รับคอบมามีแนวโน้มสูงขึ้น อันเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าในอนาคตผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะได้รับคำคอบยืนยันนอกนี้จากลูกหนี้สูงขึ้น